

Overweging bij Jozua 5,9a.10-12 en Lucas 15,1-3,11-32

Vorige week sprak ik met iemand over het verhaal dat wij net lazen: de verloren zoon. Hij kende het goed, had het in zijn lange leven vaak gelezen. Er ook vaak over gepreekt. Samen vroegen we ons af wat de zonde van de verloren zoon nu eigenlijk precies was.

Vervolgens vertelde hij over zijn kleindochter, 19 jaar oud, die in haar eentje naar Peru was vertrokken om daar een aantal weken te backpacken – en die zich helemaal niet had voorbereid. Helemaal niets wilde weten of lezen over Peru voor ze er eenmaal was. “Misschien is dat ook een soort zonde”, zei mijn kennis, “zo zonder enige voorbereiding op reis te gaan. Een beetje zoals de verloren zoon: de vader verdeelt zijn vermogen en hup, meteen is hij vertrokken, zonder enige voorbereiding.”

Daar keek ik van op. In mijn aanvoelen was het vertrek van de verloren zoon nu juist het toppunt van voorbereiding. Jarenlang, zo stel ik me voor, heeft het plan liggen rijpen, borrelen en gisten. Zal ik wel, zal ik niet. Durf ik het hem te vragen? De helft van de erfenis? Nu al, nu vader nog leeft? En dan, als eindelijk het hoge woord eruit is en de vader hem geeft wat hij vraagt, ook meteen vertrekken. Niet langer wachten, niet meer nadenken, want dan slaat de twijfel weer toe.

Daar gaat hij. Ver, verder, zo ver mogelijk. Afscheid nemen van zijn oude leven, van alles waar zijn vader voor staat en waar hij het Spaans benauwd van krijgt: de burgerlijke veiligheid, de voorspelbaarheid, de spruitjeslucht. En in de euforie dat het gelukt is, dat hij het heeft aangedurfd, dat hij werkelijk vertrokken is, meteen al het geld over de balk gesmeten. Het kan niet op. Nu is het moment. You only live once.

En toen hij alles had uitgegeven, toen de overvloed en de roes tot in de puntjes waren uitgeleefd kwam er, als de kater na het feest, de

hongersnood. Plotseling is hij moe, zijn krachten verlaten hem, de roze bril ligt vertrapt op de verlaten dansvloer. Waar is hij toch beland? Leegte kruipt in zijn ziel, vervreemding vreet gaatjes in zijn hart. Wat doe ik hier eigenlijk? *Hij had graag de schillen van de varkens willen eten, maar die gaven ze hem niet.* Hij heeft geprobeerd erbij te horen, één van hen te worden. Als je wint, heb je vrienden, zongen Henny Vrienten en Herman Brood al. Nu zou hij ook met het kleinste teken van vriendschap genoeg nemen, maar ze geven het hem niet.

En in zijn vertwijfeling beseft hij wie hij geworden is: een vreemdeling, een verschoppeling. Een dak- en thuisloze. En vooral dat laatste gaat knagen: thuis. Een plek waar je kunt zijn wie je bent. Waar je gekend bent. Waar er onvoorwaardelijk van je gehouden wordt, ook als dat nooit met zoveel woorden wordt gezegd. Een thuis je gegeven, niet opgedrongen, zoals ook de Israëlieten in de eerste lezing na jarenlange omzwervingen een plek geschonken krijgen waar ze thuis mogen zijn. Waar ze kunnen eten wat ze zelf hebben gezaaid, waar ze de vruchten van hun leven kunnen proeven.

En net als voor zijn vertrek slaat de verloren zoon ook nu aan het fantaseren: steeds opnieuw stelt hij zich voor hoe het zou zijn om naar huis te gaan. Om zijn vader weer te zien. Hem te omhelzen. Zijn grijze baard tegen zijn hals te voelen, de schapengeur in zijn kleren te ruiken. Hij mist zelfs de spuitjes.

En ik zal opstaan, naar mijn vader trekken en tegen hem zeggen: vader, ik heb gezondigd. Wat mij betreft zijn de meest cruciale woorden in deze hele gelijkenis niet de laatste, maar de eerste uit deze zin. Niet *ik heb gezondigd*, maar *en ik zal opstaan*. Even later staat het er nog een keer: *opgestaan komt hij aan bij zijn vader*. Je kunt vallen, dat is niet erg. Als je maar weer opstaat. Of, om Augustinus te citeren – of Luther, daar wil ik vanaf zijn –: Zondig sterk, maar bemin nog sterker.

Misschien hebben we de zonde zelfs wel nodig om te kunnen beminnen. Misschien moeten we eerst afdwalen voor we het juiste pad kunnen vinden. Misschien moeten we ons eerst bewust worden van onze kwetsbaarheid voor we sterk kunnen zijn. Sterk op een andere manier dan de oudste zoon, die altijd braaf heeft gedaan wat er van hem werd verwacht, en daardoor een soort zelfgenoegzaamheid heeft ontwikkeld waardoor hij niet meer blij kan zijn als zijn broer eindelijk thuis komt. Sterk op een manier die de broosheid van het leven kent en het omarmt.

Dat doet de verloren zoon. Dat doet ook de vader. Hij staat al op de uitkijk. Hij ziet ons al aankomen. En wij worden uitgenodigd om ons te spiegelen; niet alleen aan de zoon, maar ook aan de vader. Zoals de zoon mogen wij ons geborgen weten. Zoals de vader worden wij uitgenodigd om geborgenheid te zijn voor een ander.